

Et samfunn rikt på kunst og kultur

Kulturdirektoratets strategi 2023–2030

Innhold

- 1 Kulturdirektoratets samfunnsoppdrag
- 2 Et samfunn rikt på kunst og kultur
- 3 Trender og utviklingstrekk
- 4 Mål for 2023–2030
- 5 Et nyskapende, mangfoldig og bærekraftig kunst- og kulturliv
- 6 Økt bruk av kunst og kultur for flere
- 7 Kunst og kultur verdsettes høyt i samfunnet
- 8 Strategisk bruk av virkemidler
- 9 Slik jobber vi for å nå målene
- 10 Sekretariat for uavhengige organer

Kulturdirektoratets samfunnsoppdrag

Foto: Trym Schade Warloe

Kulturdirektoratet har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig.

Virksomheten gir statlige tilskudd til kunst- og kultur over hele landet, driver utviklingsarbeid og er rådgiver for staten i kulturspørsmål.

Et samfunn rikt på kunst og kultur

Foto: Trym Schade Warloe

Demokrati og fellesskap er grunnpilarer i det norske samfunnet. Når vi satser på kulturen, investerer vi samtidig i disse verdiene. Kulturen gir oss et fellesskap på tvers av samfunnet og inspirerer hver og en av oss til å utfordre oss selv. Samtidig kan kunsten også provosere oss. Den gir oss nødvendig friksjon. Den er et barometer på ytringsfrihetens kår. Og en forutsetning for en opplyst offentlighet.

Dette er bakteppet når Kulturdirektoratet nå legger frem en ny strategi frem mot 2030. Vi skal jobbe for et kunst- og kulturliv som er mangfoldig og nyskapende, gjennom å sikre kunstneres uavhengighet og stimulere til nye kunstneriske uttrykk. Vi vil at flere skal bruke kunsten og kulturen, og sikre at den når ut til stadig flere. Og vi skal bidra til at kunst og kultur verdsettes høyt, gjennom å vise tydelig frem den effekten kulturlivet har i samfunnet.

Demokrati og fellesskap er verdier vi ikke kan ta for gitt. Ved å bygge opp et bredt og mangfoldig kulturliv legger vi også ned viktige byggesteiner i samfunnet. Vår visjon er et samfunn rikt på kunst og kultur. Denne strategien forteller hvordan vi skal jobbe for å oppnå den visjonen.

Trender og utviklings- trekk i samfunnet

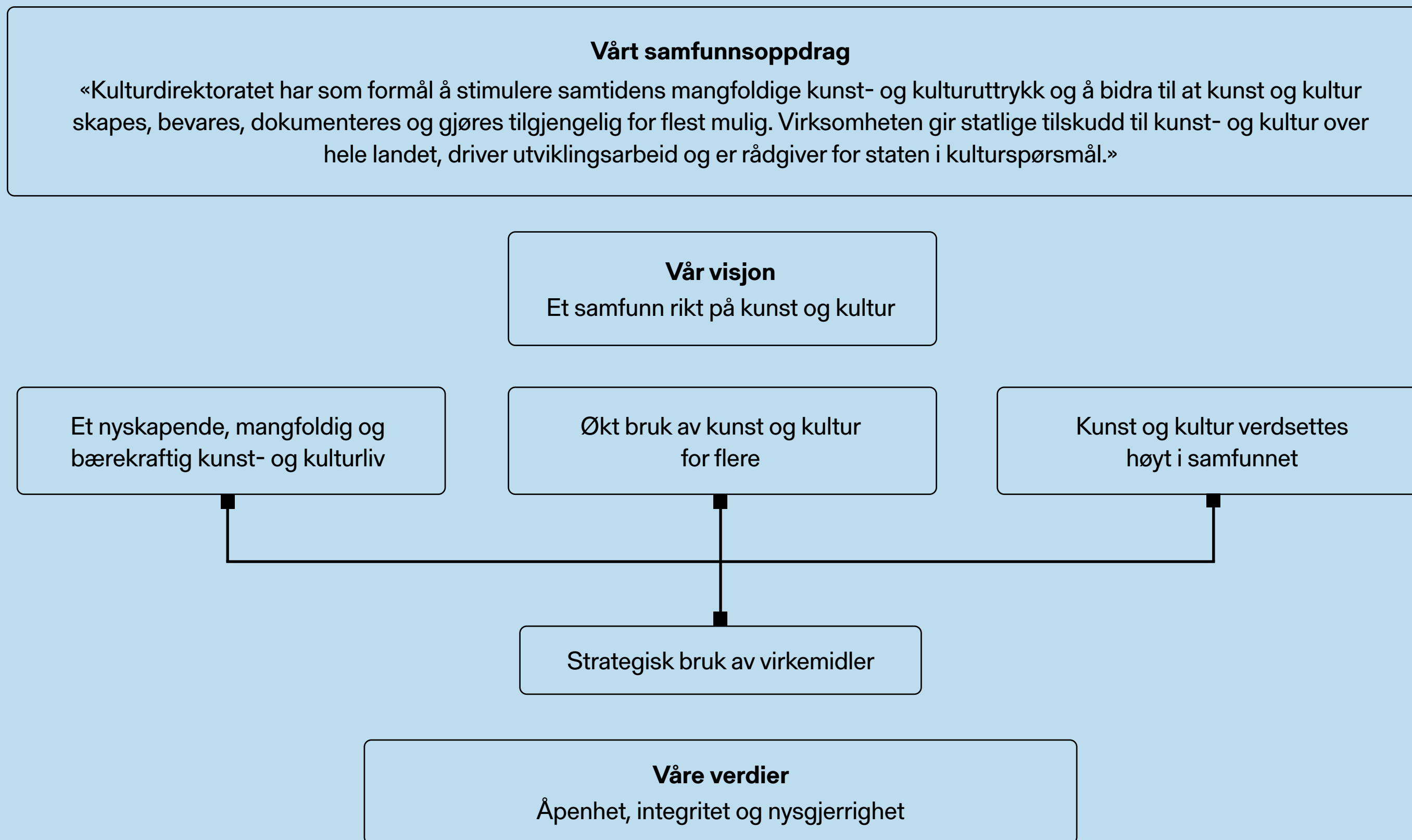
Demokratiet, ytringsfriheten og fellesskapet er under press. Vi ser tendensene klartest andre steder enn i Norge, men vi er ikke skjermet mot utviklingstrekkene her i landet heller. Statistikk fra SSB tyder på at ulikhetene i Norge vokser. Personer med minoritetsbakgrunn har utfordringer med å få innpass i kulturlivet. Befolkningen blir eldre, og byene vinner terreng i kampen om hvor vi ønsker å bo. Alle disse trekkene er med på å endre rammebetingelsene for kultursektoren.

Teknologien utvikler seg raskere i dag enn vi kunne se for oss for kort tid siden. Måten vi produserer kunst og kultur på vil endres i stadig hurtigere takt, ikke minst gjennom fremveksten av kunstig intelligens. Nye digitale plattformer påvirker hvordan kulturuttrykk oppfattes og formidles, og endrer også hvordan publikum bruker og opplever kulturlivet. Det er en utvikling kunstnere og kulturaktører må ta på alvor og utnytte i kulturlivets tjeneste.

Samtidig vet vi at verden blir varmere. Kultursektoren vil møte forventninger både fra samfunnet og sektoren selv om å ta sterkere miljøhensyn. Det vil endre rammevilkårene for produksjonsformer, formidlingsaktivitet og reisevirksomhet. Men i dette ligger det også nye muligheter. Kultursektoren har nettopp den kreativiteten og innovasjonskraften som skal til for å kombinere miljøhensyn med nyskapende kunst.

Kulturlivet i Norge har nytt godt av en befolkning som verdsetter fellesskapsløsninger. Men vi har ingen garanti for at dette vil vare evig. Kulturdirektoratets egen opinionsundersøkelse fra 2022 viser at oppslutningen om offentlig støtte til kunst og kultur synker. Særlig gjelder dette den yngre befolkningen, som ofte har en annen kulturbruk enn samfunnet for øvrig. Derfor har kulturlivet og Kulturdirektoratet en viktig jobb å gjøre i å motvirke denne utviklingen og vise hvilken effekt kulturen har for hele samfunnet.

Et nyskapende, mangfoldig og bærekraftig kunst- og kulturliv

Foto: Steve Nilsen

Dette innebærer at vi

- investerer i kunstnerisk og kulturelt mangfold
- øker innovasjonsgraden i kultursektoren
- bevarer og formidler kulturarven
- sikrer uavhengighet i produksjon og formidling av frie kunstneriske uttrykk
- utvikler en miljøvennlig kultursektor
- videreutvikler samspillet i den kulturelle infrastrukturen
- deler internasjonale erfaringer og praksis
- bygger innsikt om sektorens effekter, utvikling og behov
- gir kunnskapsbaserte anbefalinger om politikkutvikling

Økt bruk av kunst og kultur for flere

Dette innebærer at vi

- analyserer utvikling i kulturbruk
- senker terskelen for deltakelse
- utvikler tilgjengelig kulturell infrastruktur for hele befolkningen
- gir kunnskapsbaserte anbefalinger om politikkutvikling

Kunst og kultur verdsettes høyt i samfunnet

Dette innebærer at vi

- viser kunsten og kulturens rolle og verdi i samfunnet
- synliggjør effekten av offentlig investering og verdiskapning i kunst og kultur
- bygger oppslutning om bruk av offentlige midler til kunst og kultur

Foto: Trym Schade Warloe

Strategisk bruk av virkemidler

Dette innebærer at vi

- ser virkemidlene våre i sammenheng
- kartlegger virkemidlene opp mot hvilke målgrupper de treffer, hvilken effekt de er ønsket å ha og hvordan de virker i lys av bærekraftsmålene
- bidrar til koordinering av virkemidler på tvers av kultursektor og forvaltningsnivåer

Slik jobber vi for å nå målene

Når vi skal oppfylle samfunnsoppdraget og nå virksomhetsmålene, kreves det at vi arbeider systematisk og strategisk i hele organisasjonen. Dette er de viktigste virkemidlene våre:

» Ny og oppdatert kunnskap

Kultursektoren, allmennheten og myndighetene trenger ny og oppdatert kunnskap om kultursektoren. Kulturdirektoratet leverer rapporter og analyser om kultursektoren som kommer både kulturlivet og publikum til gode, og som gir faglige grunnlag for kulturpolitiske beslutninger.

Kulturdirektoratet har et unikt overblikk over arbeidet som gjøres i norske kulturinstitusjoner og kulturvirksomheter. Vi kjenner de store, nasjonale aktørene og de små, som er viktige i sine lokalmiljøer. I tillegg har vi et bredt globalt nettverk som gir oss god oversikt over de internasjonale tendensene for kulturen.

» Mer mangfold og færre grenser

Kulturdirektoratet er nasjonal koordinator for mangfold i kultursektoren. Vi jobber aktivt for at flere skal delta som publikum, kunstnere eller arrangører. Mangfoldsarbeidet er særlig rettet mot synlige minoriteter, personer med funksjonsnedsettelse, den samiske befolkningen og nasjonale minoriteter.

Kulturdirektoratet har også ansvar for Kreativt Europa, EØS-midlene og kontakt med UNESCO og andre internasjonale organer. Kulturen kjenner ingen grenser, og alle må ha lik rett til å uttrykke seg gjennom kunst- og kulturuttrykk.

» Innovasjon og bærekraft

Kultursektoren blir både påvirket av og er en pådriver for viktige endringer i samfunnet. Kulturdirektoratet har en aktiv rolle i å bidra til at innovasjon og utvikling blir viktige drivere for å nå visjonen om et samfunn rikt på kunst og kultur.

Kulturdirektoratet jobber for å tydeliggjøre kunsten og kulturens effekt på andre samfunnsområder, og er en drivkraft for å bygge en mer bærekraftig kultursektor.

» Tilskudd og forvaltning

En av hovedoppgavene til Kulturdirektoratet er å være sekretariat for Kulturrådet, Statens kunstnerstipend og Fond for lyd og bilde, som gir tilskudd til kunstnere og andre kulturaktører. Tilskuddene gis etter kunst- og kulturfaglig skjønn på armlengdes avstand fra myndighetene.

Kulturdirektoratet har også forvaltningsansvar for museer, musikk- og scenekunstinstitusjoner og andre kulturvirksomheter. Vi gir tilskudd som bidrar til utvikling på institusjonsfeltet og vurderer søknader til nasjonale kulturbygg. Vi ivaretar norsk kulturarv samtidig som vi forvalter ordninger som styrker og dokumenterer nasjonale minoriteters egen kultur. Vi gir også tilskudd til amatørteatergrupper og historiske spel.

Sekretariat for uavhengige organer

- Kulturrådet, Statens kunstnerstipend og Fond for lyd og bilde er uavhengige organer som alle gir tilskudd til kunst og kultur.
- De er satt sammen av representanter for kunst- og kultursektoren, og har fagutvalg og komiteer som består av personer fra hele landet oppnevnt på bakgrunn av kunst- og kulturfaglig kompetanse.
- Tilskuddene gis på armlengdes avstand fra myndighetene. Det betyr at politikere ikke kan overstyre beslutningene som tas i de tre organene.
- Til sammen mottar de tre organene mer enn 20 000 søknader hvert år.
- Kulturdirektoratet er sekretariat for de tre organene. Alle vedtak fattes i de uavhengige organene eller deres underutvalg.

Kulturrådet

- Kulturrådet forvalter Norsk kulturfond, som i 2023 er på 936 millioner kroner. De mottar rundt 8 000 søknader i året, hvorav rundt 4 000 blir innvilget. Kulturrådet er den største statlige finansieringskilden til det frie og prosjektbaserte kunst- og kulturlivet, og er i tillegg rådgiver for staten i kulturspørsmål.
- Kulturrådet har omkring 41 tilskuddsordninger innen visuell kunst, litteratur, tverrgående ordninger, kulturvern, tidsskrift og kritikk, musikk og scenekunst i tillegg til forskning og kunnskapsproduksjon. Kulturrådets ordninger bidrar til et rikere kulturtilbud over hele landet.
- Kulturrådet jobber for økt mangfold, både når det gjelder stemmer, uttrykk og estetiske praksiser.
- Kulturrådet jobber for et større ytringsrom der det skapes mange og ulike ytringer, og for en ytringskultur der kunstnere kan ta risiko.

Foto: Fotografen Samestad

Statens kunstnerstipend

- Statens kunstnerstipend legger til rette for at enkeltkunstnere gjennom stipender skal kunne bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv. De mottar rundt 10 000 søknader fra 5 000 ulike kunstnere hvert år. For 2023 ble det tildelt 1 010 nye stipender.
- Stipendene er et viktig tiltak for å styrke kunstnerøkonomien. De går direkte til kunstnere over hele landet innen alle sjangre. Kunstnerne får en økonomisk forutsigbarhet og mulighet til å vie tid til fordypning og utvikling av kunstnerskapet på fritt grunnlag.

Foto: Marta A. Løvberg

Fond for lyd og bilde

- Fond for lyd og bilde skal fremme produksjon og formidling av innspillinger av lyd- og filmopptak innenfor en rekke ulike kunstsjangre.
- Fondet er på cirka 50 millioner kroner og mottar mer enn 3 000 søknader hvert år. Rundt 1 000 søknader blir innvilget.
- Fondet er også en kollektiv kompensasjon for rettighetshavere for den lovlige kopiering av deres verker som skjer til privat bruk.

Foto: Jamie Michael Bivard